

Intertestamentaire Periode

422-4 voor Christus

Verval van het Perzische Rijk

Het bewind van Darius II (423-404), Artaxerxes II (404-359) en Artaxerxes III (359-338) is een periode van heropleving. Maar Darius III wordt in 331 beslissend verslagen door Alexander de Grote. Hij vlucht maar wordt uiteindelijk vermoord door een van zijn satrapen.

Griekse overheersing (330-167)

6. Byzantium in Klein-Azië: ca. 500-530, met de Sluis van Cardo als symbool
Egyptische overheersing (301-198)

Syrische overheersing (198-167)

Ook de Seleuciden zijn Grieken die de taal van hun onderdanen niet verstaan. Hier is het Berossus, priester van Marduk-Bel, die een Griekstalige geschiedenis van Mesopotamië schrijft: de *Babylonaika*. In het voetspoor van Alexander streven zij verdere hellenisering na, maar blijven tolerant tegenover de cultuur en godsdienst van overwonnen volkeren. Maar het joodse volk blijkt een struikelblok, omdat het hardnekkig gelooft in maar een God. Het weigert compromissen te sluiten en isoleert zich daardoor in een wereld waar religie bij elke gebeurtenis betrokken was.

In de voortdurende reeks oorlogen tussen de hellenistische koningen van het Noorden en het Zuiden breiden de Seleuciden vanaf 198 hun macht uit over het 'Sieraadland'. In 168 dringt Antiochus IV Epiphanes ('verschijning van god') door in de Nijldelta en staat op het punt zelfs Alexandrië te veroveren. Dan beveelt een afgevaardigde van de Romeinen hem Egypte onmiddellijk te verlaten. Furieus over de aangedane vernedering koelt hij op de terugweg zijn woede op de stad Jeruzalem. Honderden joden worden gedood, de tempel verontreinigd, gedwongen hellenisering ingezet.

Opstand van de Makkabeeën (167-143)

In het dorp Mode'in in de Sefela weigert de priester Mattathias aan Zeus te offeren, doodt een jood die dat wel wil doen en de officier die op de plechtigheid toeziet. Hiermee ontbrandt een guerrillastrijd vanuit de heuvels (167 vChr). Zijn zoon Judas wint er de bijnaam Makkabi ('*strijdhamer*')

mee. Vervolging en strijd worden beschreven in de apocriefe boeken 1 t/m 4

Makkabeeën

. De herovering en reiniging van de tempel wordt door de Joden herdacht in het Chanoeka feest. De oorlog tegen Syrië sleept voort en daarom sluiten de Joden verdragen van wederzijdse bijstand met een nieuwe grootmacht: Rome.

De Hasmoneeën (143-37)

Na het sneuvelen van Judas weten andere zoons van Mattathias (Jonathan en Simon) zichzelf met kracht van wapens van het hogepriesterschap te verzekeren. Andere joodse stromingen, zoals die van Qumran, bestrijden dit terzijde stellen van de rechtmatige hogepriester. Simons kleinzoon Aristobulus roept zichzelf tot koning uit. Dit Hasmonese koningshuis is genoemd naar Hasmon, de overgrootvader van Mattathias. Tot 63 voor Christus is Juda weer een zelfstandig koninkrijk, dat in toenemende mate wordt gekweld door interne strijd om troon en hogepriesterschap.

Juda in het Romeinse Rijk (63vChr - 330nChr)

De Romeinse consul [Pompejus](#) trekt in 63 Jeruzalem binnen (hij betreedt zelfs het Heilige der heiligen), annexeert Jud[e]a en maakt het onderdeel van de provincie Syria. In die tijd slaagt de Edomiet Antipater, minister van de laatste Joodse koning, erin het Romeinse staatsburgerschap te krijgen. Hij maakt zijn zoon [Herodes](#) prefect van Galilea.

Herodes weet steeds in de gunst te blijven van de winnende partij in Romeinse burgeroorlogen (Marcus Antonius en Cleopatra tegen Octavianus Augustus). Daardoor verkrijgt hij in 37 v Chr het koningschap over Judea, Samaria, Galilea en Decapolis-Trachonitis.

Nakomelingen van Herodes de Grote

Herodes de Grote, koning van Judea (37-4 voor Christus)

Antipater	Aristobulus	Herodes Filippus	<i>Herodes Antipas Archelaus Herodes Filippus</i>
-----------	-------------	------------------	--

(Alexander) (Iturea&Trachonitis)	(1 ^e man v. Herodias)	(vorst v. Galilea)	(Judea)
-------------------------------------	----------------------------------	--------------------	---------

4vChr–39 AD	4vChr–6 AD	4vChr–34 AD
x Herodias		

Herodes van Chalcis
Herodes Agrippa I (37-44 AD)
(koning van Judea)

Herodes Agrippa II (48-70 AD)
Vorst van Chalcis en de noordelijke gebieden

Schriftgeleerden, Sadduceeën - Farizeeën, tollenaars – zeloten

De schriftgeleerden ontstonden t.t.v. de Babylonische ballingschap (6^e eeuw vChr.). De tempeldienst was onmogelijk geworden. Intense studie van de Wet nam de plaats in van de offerdienst. Zij waren de geestelijke erfgenamen van Ezra, die voor vele Joden de grootste geestelijk leider sinds Mozes was. Zij konden tot verschillende stromingen behoren, maar kennelijk voelden de meesten van hen zich het best thuis bij de Farizeeërs.

De Farizeeërs ('*reinen*') kwamen als beweging waarschijnlijk op in de 3^e eeuw vChr. als reactie op de Griekse overheersing. Ze waren verdedigers van de Wet en de Joodse traditie. Ze streefden naar reinheid door onderhouden van de Wet en de mondelinge overlevering.

De naam Sadduceeër betekent zoveel als 'afstammeling van Zadok'. Die naam, of hij nu serieus of ironisch bedoeld was, ging dus terug op hun claim af te stammen van Zadok, de

hogepriester onder David en Salomo. Zij werden de dominante priesterlijke partij tijdens de Griekse en Romeinse periode in de Joodse geschiedenis. Als partij kwamen ze op tijdens de regering van Johannes Hyrcanus (135-105 vChr.). Ze steunden de hellenisering door de Hasmonese vorsten. Daarin stonden ze lijnrecht tegenover de Farizeeën. Dat gold ook voor hun afwijzing van de mondelinge traditie. Als priesterlijke adel hadden ze belang bij stabiliteit en liepen ze vaak spitsroeden tussen de gevoelens van het volk en de eisen van vreemde overheersers. De Joodse oorlog en de val van Jeruzalem betekenden hun ondergang als groep. Er zijn geen geschriften van hen bewaard.

De naam Essenen komt maar een enkele keer in de evangeliën voor. Deze beweging ontstond toen Simon de Hasmoneeër zichzelf tot hogepriester uitriep en zijn nakomeling Aristobulus zich zelfs koning maakte. Ze wezen de vereniging van priester- en koningschap fel af, en meden de tempel, omdat die nu in hun ogen verontreinigd was. Hun eerste leider was de raadselachtige “Leraar der gerechtigheid” – een Zadokitische priester in vrijwillige ballingschap? Sommigen woonden in een afgesloten wijk in Jeruzalem, anderen in gemeenschappen in Judea (w.o. Qumran), mogelijk nog anderen in Syria (Damascus). Hun wereldbeeld was sterk apocalyptisch.

Vooral in Galilea verarmden veel kleine boeren uitermate, toen de Romeinen in strijd met de Mozaïsche wetgeving privaat grondeigendom en daarmee grootgrondbezit invoerden. Velen konden ternauwernood overleven als dagloners (zie hun veelvuldige figureren in de evangeliën). Anderen trokken de bergen in en sloten zich aan bij bendes struikrovers of vrijheidsstrijders (of misschien waren ze wel afwisselend beide). Pas in de tweede helft van de 1^e eeuw ontstond hieruit een echte beweging van Zeloten die de gewapende strijd tegen Rome aangingen.

De hoop op de Messias

David, de man naar Gods hart, was de grote koning van Israël. Door de profeet Nathan sloot God een verbond met hem, dat altijd een van zijn nakomelingen de troon zou bezetten (2 Sam 7:12v). Die schoten echter vaak te kort en het koninkrijk raakte steeds meer onder druk van heidense wereldmachten. Steeds sterker werd de hoop op de ideale koning uit het huis van David. Maar zelfs de grootste onder hen, Hizkia en Josia, faalden.

Na de ballingschap, toen de hoop op herstel deels vergeefs bleek, werd de verwachtingen steeds sterker gericht op het laatste der dagen waarin God zou opkomen voor zijn volk en hen de Zoon van David zou geven om over hen te regeren en hun vijanden te vernietigen: de Messias (*gezalfde*).

De meeste Joden verwachtten in Jezus' dagen een aardse nakomeling van David die God zou dienen en met kracht van wapenen de vijanden en zondaren zou vernietigen en de ballingen zou terug brengen. Politiek en godsdienst waren in die dagen niet van elkaar te scheiden. Sommige Joden verwachtten een bovennatuurlijke Mensenzoon die uit de hemel zou komen om Gods volk te redden en de wereld te oordelen.

De [Essenen](#) in [Qumran](#) verwachtten [twee Messiassen](#) : een koninklijke en een priesterlijke, de Messias van David en van Aäron (zij namen het de Hasmoneeën intens kwalijk dat zij koning- en priesterschap hadden samengevoegd en daardoor de tempel verontreinigd). Voor hen was de laatste de belangrijkste.

Niemand verwachtte een Messias die plaatsvervangend zou sterven voor de zonden van de mensheid. En Jezus verbijsterde alle groeperingen met hun verwachtingen door niet te spreken over vuur en oordeel over zondaren, maar over barmhartigheid en hen welkom te heten in het Koninkrijk van God - door met hen te eten. Door niet te ageren tegen de Romeinen, maar te waarschuwen: "Wie het zwaard opneemt, zal door het zwaard vergaan."

Omdat 'Messias' zo'n beladen term was geworden, noemt Jezus zich nergens zo. Hij kiest voor

'Mensenzoon' - raadselachtig, maar met de verwachting van Daniël 7:14.

Dit onderdeel van de site is nog in opbouw (voorzien juni 2011).

□

Enkele sites gewijd aan Qumran of de Dode Zeerollen:

- [The Dead Sea Scrolls Online](#)
- [The Orion Center](#)
- [Library of Congress Dead Sea Scrolls Exhibit](#)
- [Donald D. Binder, "Qumran."](#)
- [Qumran - Center for the Study of Early Christianity](#) - vertaling van de Vaux's aantekeningen inclusief een beschrijving van de vondsten in elk van de 11 grotten. Prachtig!

- [The Discovery of the Dead Sea Scrolls](#) - West Semitic Research Project
- [Inventory of Manuscripts from Qumran](#) - omvat een lijst van welke rollen in elke grot werden gevonden.
- [Good News: Qumran](#)

{mos_fb_discuss:8}